РД-дин АХЦЕГЬ РАЙОНДИН ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ГАЗЕТ

ЦИЙИ ДУЬНЬЯ

12+

1928-йисалай акъатзава

№31 (8688), арбе

31-июль, 2019-йис. Газет гьафтеда садра акъатзава. Къимет 10 манат

РАЙАДМИНИСТРАЦИЯДА СОВЕЩАНИЕ

РЕСПУБЛИКАДИН «150 ШКОЛА» ПРОГРАММА КЬИЛИЗ АКЪУДЗАВА

Даш АЛИЕВ

30-июлдиз райондин активдин нубатдин совещание Ахцегь муниципалитетдин кьилин заместитель Алмас Шуаеван регьбервилик кваз кьиле фена. Йикъан месэлаяр раиж авурдалай ва алатай совещанидин тапшуругъар (кьилди къачуртIа, Дагъустандин Конституциядин йикъан серенжемар тешкилун, СП-рин сергьятра михьивал хуьз алахьун, образованидин идараяр ремонтунив рикI гваз эгечIун…) кьиле тухузвай гьал ахтармишайдалай кьулухъ ада гаф райадминистрациядин экономикадин отделдин начальник Мегьамед Касимоваз гана.

- Налогар кIватIунин ирид вацран тапшуругъар районда эменнидай 100 далай артух ва чилин налогдай 120 процентдин кьилиз акъуднава. Хъендик кваз кIвалахзавай 183 кьилдин карчи дуьздал акьулднава ва коммерциядин 114 объект (абурукай 26 райондилай къеце пата авайбур я) ГНИ-да регистрация хъувунва. Тахсиркар 36 касдилай делояр къайдаяр хуьдай органрив вуганва, - лагьана ада.

Йикъан 2-месэладай гаф райадминистрацияда крар идара ийизвайди тир Вадим Агъасиева къачуна. Ада къейд авурвал, РД-дин Закондив кьурвал, 3 ва адалай гзаф аялар ва чпиз чилин участокдин игьтияж авай хизанриз государстводи 300-2000 кв. метрдин чилин участокар гудайвал я. Гьавиляй СП-рин кьилери чпин хуьрера гьахьтин хизанрин сиягьар 1-августдалди Минюстдиз рекье тунин лазимвал ава.

Муниципалитетда эцигунрин сад тир заказчикдин Управленидин (УСЕЗ) начальник Мусабек Гьажиев районда образованидин идараяр республикадин «150 школа» программадик кваз ремонтунин месэладикай рахана. «Алай вахтунда Ахцегьрин 2 ва 3 лагьай, гьакI Смугъулрин, Калукрин ва КьакIарин школаяр ремонтзава. Анра къуюяр, пищеблокар, чими туалетар, чиркин ятар ахвахьдай фурар туькIуьрзава, месела, 2-нумрадин СОШ-да къав дегишарзава ва икI мад. 1- сентябрдалди эцигунринни ремонтрин вири кIвалахар бегьемарна, школаяр кIелунин цIийи йисаз тамамвилелди гьазурда»,- лагьана ада.

Совещанидал гьакI школаяр адетдин ремонтралди, яни ширкиреж яна, михьивилер авуна 1-сентябрдиз гьазурунин, Дагъустан рекъемрин телевиденидин шартIарал элячIзавайвилин (14-октябрдилай кьулухъ куьгьне маркадин телевизорар авайбурувай цифровой сигнал кьаз жедач ва и месэладиз телевизорар цIийибурал эвезуналди, махсус приставкаярни антеннаяр къачуна акалуналди гьазурвал акуна кIанда) ва йикъан важиблу бязи маса месэлайризни килигна.

Совещание Алмас Исмаиловича инал веревирд авур вири месэлайрай СП-рин кьилеризни, райондин талукь тир идарайриннни карханайрин руководителриз тайин тапшуругъар гуналди ва авур кIвалахдин нетижаяр кьуналди куьтягьарна.

ДИНДИН МЯРЕКАТ

КЬАКIА ШЕЙХ ЯРАГЪ МЕГЬАМЕДАН ТIВАРЦIИХЪ МЕЖЛИС

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

27-июлдиз Ахцегь райондин КьакIарин хуьре чIехи шейх Ярагъ Мегьамедан тIварцIихъ диндин чирвилерин ва жегьилар уьмуьрдин сагълам къайдайрал, спортдал желбунин мурад-метлебдин гурлу межлис хьана. Ам Ахцегь райадминистрациядин, РД-дин милли политикадин ва диндин крарин рекьяй Министерстводин изиндалди районда республикадин Муфтиятдин векил, Ахцегьрин Жуьмя мискIиндин имам Абдулашим Гьажидин куьмекчи Гьуьснидин Гьажи Ашуралиева ва КьакIарин хуьруьн имам Уьзеир Гьажиди тешкилна ва кьиле тухвана. Мярекатда РД-да милли политикадин ва диндин крарин рекьяй Министрдин заместитель Мурад Шафиева, республикадин Духовный Управленидин векил, карчи Абдулатиф Дагъларова, Кьиблепатан Дагъустандин са жерге районринни хуьрерин имамри, Махачкъала, Дербент шегьеррай атанвай мугьманри ва, гьелбетда, КьакIарин жемятди иштиракна.

Межлис пакаман сятдин цIудалай хуьруьн майдандал спортдин милли жуьрейрай (гъилер кьун, цIил чIугун, путар хкажун, хьел-чIемерукрай лишанар кьун…) акъажунар кьиле тухунилай башламишна. Нисинихъ лагьайтIа, вири иштиракчийриз кфетлу тIуьн-хъун гана. Спортдин акъажунар сятдин ругудалди давам хьана ва гъедрехъ, сятдин иридаз абур вири СП-дин дараматдин вилик квай ял ядай багъда диндин межлисдиз кIватI хъхьана. Мярекат адан иштиракчийри саналди дуьа авуналди ва виридан разивилелди йифен цIудан зураз бегьем хьана.

- Гьуьрметлу КьакIувияр, атанвай вири мугьманар, къе чна шейх Ярагъ Мегьамедан экуь къамат рикIел хуьн яз тешкилнавай межлис квез мубаракрай! – башламишна ихтилат мярекатдин тамада Гьуьснидин Ашуралиева. – Къуй чи ватанда ислягьвили ва мублагьвили цуьк акъудрай! Къе парабуруз, гьайиф хьи, чи девлетлу тарих чизвач, жегьилриз диндин чарасуз чирвилер авач. И межлисдин куьмекдалди чна гьа нукьсан туькIуьр хъувунин кам къачузва. Ихтилат кватай чкадал къейдин, и шикилдай аквазвайди Кавказда мюридизмдин бине эцигай зурба алим, Дагъустандинни Чечнядин имамрин руьгьдин регьбер Мегьамед эфенди Ярагъи я. И кас лагьайтIа, Дагъустандинни Чечнядин сад лагьай имам, Ярагъ Мегьамедан езне Газимугьаммад я. Патав Ярагъ Мегьамедан мюрид, дуьньяда виридаз машгьур имам Шамиль ва адан патав Ярагъ Мегьамедан хтул, зурба алим, «Асари Дагъустан» тарихдин ктабдин автор Алкьвадар Гьасан эфенди гва. Ахцегьар Ярагъ Мегьамедан муаллим хьайи Магьарам эфенди хьтин ксарин, маса зурба пара алимрин макан я. Гила сифте гаф Кьуръан кIелун патал чна Ярагъ Мегьамедан неве, гьафиз Саид

Мугьаммадаз гузва, яшдиз гъвечIи ятIани, дережадиз ам пара чIехи я…

Хуралай еке устадвилелди Каламдин сураяр кIелайдалай кьулухъ ва ахпа вязеринни суьгьбетрин арайра майдан Махачкъаладай атанвай Надият Абдурагьмановадин гъилик квай аялрин «Хайрат» дестедин ва мавлид кIелзавай жегьилрин ихтиярда твазвай. Абурун ширин сесерин маналу нашидри межлисдин иштиракчияр гьейранарзавай.

Микрофондихъ Сулейман Стальский райондин имам, чи дин ва чIал хуьзвай «Ассалам» газетдин кьилин редактор Гьасан Гьажи Амаханов атана.

- Диндин чирвилерикай ихтилат физвай ихьтин мярекатар суваблубур я. Кьуръанда чаз «икъра», яни кIела лугьузва. Алимар пайгъамбаррин варисар яз, гьабуруни чун дуьз рекье твазва. «Гьар са тухумдиз са алим хьуй» - лугьудай бубайрин мисал ава. Инсан кьейила, адаз анжах пуд шей амукьзава: чирвилер авай хъсан велед, куьтягь тежер садакьа (рехъ-хвал… туькIуьруникди жезвай) ва вичи несилриз тазвай чирвилер. Гьавиляй алимривай кIелна дуьз чирвилер къачун чи везифа ва буржи я…

- Эхиримжи вахтунда республикадин руководстводин куьмекдалди РД-дин Муфтиятди чкайрал жегьилрин арада диндин, эдеб-ахлакьдин ва спортдин серенжемар кьиле тухуниз гьакъикъатдани еке фикир гузва, - лагьана шаз республикада тухвай кадрийрин резервдин конкурсдин гьалибчи, Дагъустанда милли политикадин ва диндин крарин рекьяй Министрдин заместитель, кьакIуви Мурад Шафиева. - Къе хуьре яргъи югъди жегьилар и крарал желбунин мураддалди мярекатар тешкилай ва абура иштиракай куьн вири сагьрай! Чи бубайрин адетрин Исламдин кьиле тухунин карда инсанриз са манийвални авач, я бубайрин диндихъай, Жуьмя мискIинда капI авунихъай ва жуван аялриз диндин чирвилер гунин карда регьуьни хьана виже къведач. Квез чидатIа, Махачкъаладин кьилин майдандал алай мискIинда Гьукуматдин дережадин чиновникрини ибадат ийизва. Кьилинди, чи ният-фикирар михьибур хьана кIанда…

Межлисдал жемятдин вилик насигьатрин келимаяр гваз Усугъчай хуьруьн имам Алихан Гьажи, Дербентдай атанвай Нурудин Гьажи ва маса юлдашар экъечIна. Межлис кьиле тухузвайди тир Гьуьснидин Ашуралиева и юкъуз тешкилай спортдин серенжемрин нетижаяр кьуна ва 1, 2, 3-чкаяр кьур ксар талукь тир дережайрин Грамотайриз, медалриз ва пулдин премийриз лайихлу авуна. Эхирдай хуьруьн имам Уьзеир Гьажиди диндин межлис тухуз куьмек гунай ва адан серенжемра активнидаказ иштиракунай хуьруьнвийриз, мугьманриз чухсагъул малумарна.

Къуй Аллагьди и межлис кьабулрай, адан суваб-берекат себеб яз КьакIарин хуьре, вири районда гьуьрмет, секинвал, берекат артух хьурай! Амин!

ПРОДУКТРИН ЗИНБИЛДИН КЪИМЕТ ХКАЖ ХЬАНВА

Дагъустан Республикада недай суьрсетдин кIватIалдин шартIунин (агъа кIанин) къиметди июндин эхирда юкьван гьисабдалди 4112 манат тешкилна. Республикадин Госстатистикадин органдин делилралди, йисан эвелдилай адан кьадар 4,7 процентдин артух хьана. Гьа икI, Дагъустанда и рекъем СКФО-дин регионрин арада вичин чIехивилиз килигна кьвед лагьай чкадал акъатна.

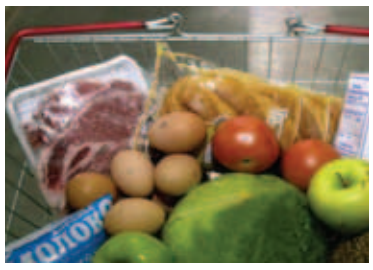

Суьрсетдин виридалайни багьа кIватIал Ставрополдин крайда, виридалайни ужузди лагьайтIа, Кабардино-Балкарияда къейднава. Гьар са инсандин вацран суьрсетдин агъа кIанин къадардик саки 15 кг. фу ва чIахар, 12,5 кг. картофар, 11,5 кг. емишар ва кондитервилин шейэр, саки 3 кг. як, 1,2 кг. балугъ, 18 кг. некIедин продуктар акатзава.

РАЙОНДИН ПРОКУРАТУРАДИ ХАБАР ГУЗВА

ИСТЕМИШУН РАЗИ АВУНА

Мукьвара райпрокуратуради тухвай ахтармишунин нетижада тайинарнава хьи, «Мегьарамдхуьр-Ахцегь-Рутул» авторекье яд гьатунникди ва Самур вацIу диб къакъудуникди Хуьруьгрин хуьруьн патавай къейднавай рекьин тайин участокдин саки са пай чкIанва. Идахъ галаз алакъалу яз райондин прокуратуради Махачкъала шегьердин Советский райондин суддиз талукь тир Министерство ва РД-дин авторекьерин Управление рекьин и участок къайдадиз хкуниз мажбурунин патахъай искдин арза ракъурна. Судди райпрокуратурадин искдин истемишун тамамвилелди рази авуна.

ЙИКЪАН МЕСЭЛАЙРАЙ

МИХЬИВАЛ САГЪЛАМВИЛИН ЗАМИН Я

Алина ШЕРИФАЛИЕВА

Ахцегьа ва чи райондин хуьрера зирзибилар тухун тийиз саки кьве гьафте я. Гьавиляй чина исятда санитариядиз акси, пис гьалар арадал атанва. Зирзибилрин контейнерар алай кьван чкаяр, свалкайриз элкъвена, эйбежер аквазва.. Райцентрда зирзибилрин гьамбаррал маларни кицIер алтIушнава. Гатун Ахцегьа мелмехъер гзаф жезвай, кьуд патай мугьманар хквезвай, туристар къвезвай азгар береда ибур иллаки кутуг тавур шикилар-гьалар я.

И важиблу месэладин гьакъиндай чна «Сельсовет Ахтынский» СП-дин кьил Низами Эфендиевахъ галаз суьгьбетна.

- 2019-йисан 1-январдилай чи уьлкведа зирзибилар халкьдин пулдихъ тухунин гьакъиндай закон кьабулнава. И кардал машгъул хьун лазим тир регионди оператори тайин хьанва. Амма пулар кIватIунин карда къайда гьатнавач. Икьван вахтуналди чна зирзибилар бюджетдин пулдихъ тухузвай, амма исятда чаз бюджетдин пулар ихьтин рекьериз харждай ихтияр амач.

Регионди оператори вичин везифаяр тамамарзавач лагьана, чна прокуратурадиз арза кхьенва. Гьар садан кIвалихъ физ, пул кIватIдай инспекторарни кьунва. Амма и кардикайни акьван хийир авач. Дуьшуьшдикай менфят къачуналди, заз райцентрдин агьалийривай акатай вуч хьайитIани контейнерриз гадар тавун, куз жедай шейэриз цIай ягъун, китIидайкьванбур сала, багъда чилик кутун (ида вижевайдаказ чил миянарзавайвиляй рагьметлу чи бубайри гьамиша гьакI ийидай) тIалабзава.

Гьуьрметлу ахцегьвияр, райондин ва Ахцегьрин хуьруьн руководствадин тахсир авачиз михьивал хуьнин патахъай арадал атанвай шартIара куьне куь меденивал, сабурлувал къалура, гъиле гьатай вуч хьайитIани куьчедиз гадармир. Фикир гайитIа, шуьшеярни баклажкаяр ва ихьтин бязи маса шейэр квачиз амайбур цIерцIер (чарар, тIуьн-хъунин амукьаяр) куналди, гьайванриз гуналди ва я чилик кутуналди тергиз жеда.

***

23-июлдиз «Ахцегь район» МР-дин администрацияда райсобранидин председатель Абдул-Керим Палчаеван регьбервилик квазРД-дин Кьиблепатан зонада регионди оператор тир «Экологи-Ка» ООО-дин векилрихъ галаз гуьруьшмишвал кьиле фена. Анал «Экологи-Ка» ООО-дин исполнительный директор Альберт Черникова къейд авурвал, цIийи закондал асаслу яз, райондин агьалийри зирзибилар тухунай тамамвилелди пул таганмаз арадал атанвай гьалар туькIуьр хьийиз жедач.

АХЦЕГЬА – «ОСАДА АХУЛЬГО»

Малум тирвал, алай вахтунда Дагъустандин кинотеатрра «Осада Ахульго» художественный кинофильм къалурзава. Лайихлу кар я, ам сифте яз 26-июлдиз Ахцегь РДК-дин залда тамашачийриз къалурна. Кавказдин дяведин кьилин вакъиарикай садаз талукьарнавай ам районэгьлийри еке итиж аваз къабулна.Гьахъни я, вичин вахтунда гьар са дагъвидин уьмуьрда еке гел тур Кавказдин дяве саки 25 йисуз давам хьана эхир.

Дагъвийрин азадвилин гьерекатдин кьиле а чIавуз Чечнядин ва Дагъустандин машгъур имам Шамиль акъвазнавай. Адан ролда Дагъустандин халкьдин артист Хайбула Хасаев къугъванва. Кинофильмда гьам Россиядин ва гьамни Дагъустандин машгъур хейлин актерри са жерге жанлу къаматар яратмишнава. Зи фикиралди, дагъвийрин тарихдин важиблу вакъиайриз талукь тир цIийи кинофильмдихъ агалкьзавай несилдиз ватанпересвилин, игитвилин тербия гунин карда еке метлеб ава. Шад жедай кар им я хьи, фильм къалурдайла залда авайбурни, асул гьисабдай, жегьилар тир.

КАМАЛДИН ХАЗИНАДАЙ

Къал авай чка акурла, жуван руьгьни фида.

КIанивал сад я, руьгьдиз хушвал – масад.

КIанивилин вилик руьгьдивай акъвазиз жедач.

Ламрахъ рикI аватIани, руьгьдиз зайиф гьайван я.

Намус квайда амай инсанарни руьгьламишда.

Пата-къерехда хьана лагьана, руьгьдай аватна кIандач.

Руьгьлувал сад, хура викIегь рикI хьун – масад.

Сабурлу хьунни руьгьдилай аслу я.

Тахсиркарвили вуж хьайитIани руьгьдай вегьида.

ТIарвили –руьгьдилай рикIиз тади гуда.

Уьмуьрдин шадвал ва пашманвал руьгьдилай аслу я.

Фил чIехи гьайван ятIани, цекврехъай кичIе руьгь я.

Хатурлувили шадвилин руьгь кутада.

Цав кьейибурун руьгьерин макан я лугьуда.

ЦIа кана, амма руьгьдай ават тавур ксарни ава.

Чан авачир чкада руьгьни жедач.

ЧIуру рикI авай инсандин руьгьни чIуруди я.

Шадвал квай инсан руьгьлуди жеда.

САГЪЛАМВАЛ

ГИППОКРАТАН КЬИНЕЗ ВАФАЛУ ЯЗ

Надият ВЕЛИЕВА

Аливердиеврин хизанди уьлкведиз бажарагълу алимар, агалкьунар авай регьберар, вини дережадин пешекарар гана. Абурукай гьар садакай газетриз ва журналриз макъалаярни акъатна. Алай вахтундани и машгъур хизандин векилри, чпин бубайрилай чешне къачуна, абурун баркаллу рехъ давамарзава. Къенин зи суьгьбетни гьа и сихилдай тир Махачкъала шегьердин аялрин 2-нумрадин муниципальный поликлиникадин духтур Аният Агъавердиевна Гьуьсейновадикай я.

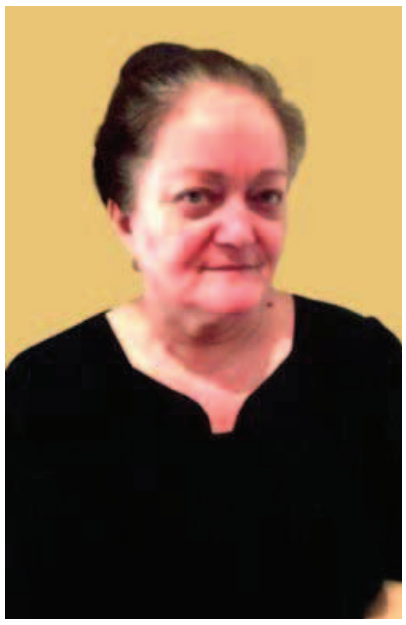

Лейла шегьердин 22-нумрадин школадин муаллим я.

И поликлиникадиз фадлай инихъ вичин аялар, гила хтулар тухузвай зи таниш са дишегьлиди ана яргъал йисара кIвалахзавай чи лезги руш, бажарагълу духтур, коллективда ва диде-бубайрин патай гьуьрмет авай Аният Агъавердиевна газетдиз макъала кхьиниз лайихлу духтур тирдакай лагьана. И теклифдикай Аниятаз чир хьайила, закай вуч кхьида, зун чIехи къуллугърал алай кас туш лугьуз, ада хев кутазвачир…

Аният 1949-йисуз Каспийск шегьерда Аливердиев Агъавердидин гьуьрметлу хизанда дидедиз хьана. Адан рагьметлу буба СССР-дин Госпремиядин лауреат, Ватандин ЧIехи дяведин ва зегьметдин ветеран, “Дагдизель” заводдин кьилин инженер, Дагъустандин инженеррин Советдин председатель тир. Диде Фатума Мирзабеговнади яргъал йисара гьа и заводда кIвалахна. Аливердиеврин хизанда са гадани кьве руш тербияламишна. Хва Аллагьвердиди “Дагдизель” заводда ОКБ-дин (отдел конструкторского бюро) начальниквиле кIвалахзава. Ам технический илимрин кандидат я. Альбинади пенсиядиз фидалди заводда кIвалахна.

Чи макъаладин игитди 1967-йисуз Каспийск шегьердин 2-нумрадин школа агалкьунралди куьтягьна ва гьа и йисуз ам Дагмединститутдин лечебный факультетдик экечIна. Сифте йисарилай башламишна студентвилин уьмуьрди жегьил руш вичел чIугуна. КIелунрив Аният рикI гваз эгечIна, дерин чирвилер аваз 1973-йисуз институт акьалтIарна. Каспийск шегьердин больницада интернатурада кIелна. 1975-йисуз жегьил пешекарди Махачкъала шегьердин аялрин 2-нумрадин муниципальный поликлиникада участокдин духтурвилелай вичин зегьметдин рехъ башламишна. Лацу якIарин, яргъи кифер галай, гуьрчег рушаз муьштериярни гзаф авай. Амма Анията ери-бине Ахцегьай тир Ватандин ЧIехи дяведин иштиракчияр Гьуьсейнов Жабраиланни Шаперидин хва Салаватахъ галаз кьисметар сад авуна. Анията вичин уьмуьрдин юлдашдиз галаз-галаз пуд велед – са хвани кьве руш – багъишна.

Аният кIвалахни ийиз аялрихъни гелкъвез, яшлу хьанвай апаянни къаридин къуллугъдани акъвазиз агакьзавай. Хъуьтуьл къилихдин, диде-бубадин тербия квай, ширин мез авай сусалай абур гзаф рази тир. Гьавиляй абур чпин уьмуьрдин эхирдалди Аниятахъ галаз яшамиш хьана. Салавата “Дагдизель” заводда конструкторвиле, Аниятани духтурвиле кIвалахиз, хизан гьуьрметдивди яшамиш жезвай. Йисар къвез алатна. Аяларни чIехи хьана. Диде-бубади абуруз образование къачудай мумкинвал гана, гьар сад са пешедин иесияр авуна, уьмуьрдин шегьредал акъудна. Абуру вирида кIвал-югъ кутуна, чпин хизанар хьана, уьмуьр кечирмишзава. ЧIехи руш Перизата, мединститут акьалтIарна, Махачкъаладин кардиологиядин центрда духтур-кардиолог яз кIвалахзава. Хва Жамал заргар, нукьсанар квазхьайитIа, ам махсус больницадиз рекье твазва. Сагълам аял дидедихъ галаз кIвализ хтайла, абурун патав участокдин духтур (сифтегьан пуд юкъуз патронажный сестрани галаз) физва. Аял гьар са патахъай ахтармишзава. Иллаки жегьил дидейриз аялрихъ гелкъуьнин рекьяй жуьреба-жуьре меслятар гузва. Гьа и йикъалай 16-17 йис жедалди аял участокдин аялрин духтурдин гуьзчивилик жезва.

– Аялар гзафни-гзаф гьихьтин азаррик начагъ жезва?

– Вирусар себеб яз садакай масадак акатдай (тонзиллит), къалчахдин кIарабрик нукьсан квайбур (дисплазия) ва икI мад тIимил авач. Мадни аялар садакай масадак акатдай (инфекциядин) азаррикни гзаф азарлу жезва.

Лугьун лазим я хьи, азаррин вилик пад кьунин, рапар ягъунин нетижада хейлин азарар тIимил, бязи вахтара тек-туьк гьалтзава. Садакай масадак акатдай азарриз акси рапар чна графикдин бинедаллаз язава.

– Гзаф вахтара диде-бубайри аялриз азаррин вилик пад кьадай рапар ягъиз тазвач. Ихьтин вахтунда куьне вуч ийизва?

– Дугъриданни, ахьтин дуьшуьшар чал гзаф гьалтзава. Жезмай кьван чун диде-бубаяр рапарин важиблувилин гъавурда тваз алахъзава. Садбур чахъ галаз рази жезва, масабур чпин гафунал кIевиз акъваззава. И вахтунда чаз аялдиз рапар ядай ихтияр авач.

– Поликлиникадихъ аялрин гьал ахтармишдай мумкинвилер авани?

– Духтуррин везифа аялар сагъламбур яз чIехи авун я. Чна чи вири къуватар и кардиз серфзава. Поликлиникада медицинадин рекьяй вири пешекарри кIвалахзава. Алай вахтунда чахъ аялрин сагъламвал ахтармишдай вири жуьрейрин мумкинвилер ава.

– Куьне йикъа шумуд аял кьабулзава?

– Кьилин категория авай участокдин медсестра Гьабибулаева Фазилатахъ галаз чна йикъа 15 далай гзаф аялар кьабулзава.

– Аялар кьейи дуьшуьшар хьанани?

– Ваъ. Зи участокда за кIвалахзавай девирда ахьтин дуьшуьшар хьанач.

Гьар са инсандиз ада чIугвазвай зегьметдиз ва инсанвилин ерийриз килигна къимет гун лазим я. Аният Агъавердиевнадиз коллективдин ва аялрин диде-бубайрин патай еке гьуьрмет ва авторитет ава.

Духтурдихъ галаз яргъал йисара санал кIвалахзавай 2-нумрадин муниципальный поликлиникадин заведующий Яхмат Везирпашаевна Мамутовади ингье Аниятакай вуч лугьузватIа:

– Аният Агъавердиевна къени къилихрин, сабурлу, мергьяматлу инсан я. Ада вичин хиве авай везифаяр намуслувилелди кьилиз акъудзава. Духтурдин рикI экуьди, чимиди, мергьяматлуди хьун лазим я. И ериярни Аллагьди адаз ганва. Ам гележегдин несилдин сагъламвилин къаравулда галатун тийижиз акъвазнава.

Тажуб жедай кар ам я хьи, Аният духтурдин зегьметдин рекьиз вил вегьейла, адахъ гьич са жуьрединни наградаяр авач. Ихьтин тежрибалу духтурдин зегьметдиз къимет гун, адан руьгь хкажун лазим тушни?

Гьуьрметлу Аният духтур, квехъ чандин сагъвал ва мадни яргъалди кIвалахдай къуватар хьурай!

ЖУРНАЛИСТДИН КЪЕЙДЕР

ХЪСАН ЧЕШНЕ КЪУНШИДАЛ АЛА

Н.А.ГЬАЖИЕВ, зегьметдин ветеран, журналист

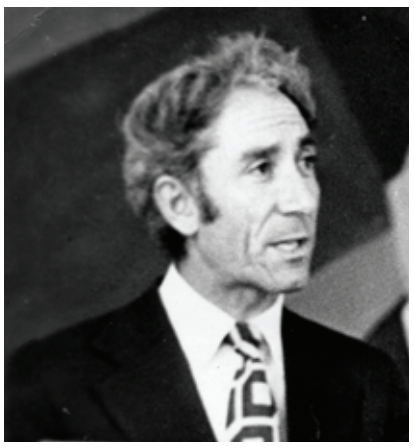

(Эвел 30-нумрада)

Гьа турбопроводар вири акъвазарна, жув муьштеривиляй экъечIна, хаммал герекбур чеб ви патав къведай рекьер авачиз туш. Ви ресурсарни фад куьтягь жедач, несиларни бубайрилай рази яз амукьда. ТIебиатдин ресурсар авачиз, маса рекьерал уьлкве аваданламишна, халкьдиз регьят ва къулай шартIар туькIуьрна, яшамиш жезвай уьлквеяр гзаф ава. Гьа тIебии ресурсар авайбуруни хейлин дуьшуьшра гележегдикай фикир ийиз, чпин девлетар акатайвал харжзавач, кьенятзава, маса рекьер жагъурзава.

Россиядин Гьукуматди пул авач лугьуз гьакIани кIеве авай халкьдал гъуд гьалчзава, пенсияр лап тIимил я, цIийи налогар арадал гъиз, абур хкажзава. Халкьдал илитIзавай жермеяр, платежар (чилин, кIвалерин, газдин, электроэнергиядин, ремонтрин, цин ва амай вири жуьрединбур) къвердавай виниз акъатзава. Пул чи уьлкведихъ кIани кьван ава – экономический ва социальный политика чIуруди яз, ам дуьздаказ харжзавач. Хаммал маса гана хьанвай миллиардар Россиядиз хквезвач. Газдилай жезвай миллиардар Европадин (Голландиядин) банкара ацукьзава, Америкадин къиметлу чарариз элкъвезва, адан экономикадиз къуллугъзава. Им чи Гьукуматди, Минфиндини ЦБ-ди (Центральный банк) чуьнуьх тийизвай политика я. Газпромдин кьил А.Миллера газ маса гана къазанмишнавай миллиардар Германиядин гьеле Гитлеран девирдилай, 1941-йисалай, авай футболдин командадал харжзава.

Россиядин делегатар жаза гун малумарна, Европарламентдай чукурнава, ятIани чи Гьукуматди йиса са шумуд миллион доллар адан бюджетдиз гун давамарзава. Миллиардар харжна Екатеринбургда са гереквални авачир (я государстводиз, я халкьдиз) Ельцин-Центр туькIуьрна, пул пара хьанвай пехъибуруз ял ядай – кеф чIугвадай шартIар тешкилнава. Гьа идан кьилел Москвадани гьа ихьтин Ельцин-Центр эцигунин къайгъуйрик экечIнава. Прессади хабар гузвайвал, идан инициатор-тешкилатчи РФ-дин Гьукуматдин кьил Д.Медведев я. Гьа ихьтин чаз малум тушир, герексуз «мердвилер» абурухъ гзаф ава. Гьа са вахтунда Россиядин гзаф майданар, халкьдин чIехи пай газдикай магьрум я. Миллера и месэладал вичи 10 йисан къене эхир эцигда лагьана Президентдиз хиве кьунватIани, инанмиш жез кIанзавач.

Ихьтин популиствилин хиве кьунар Хрущевани – къад йисалай коммунизм туькIуьрун, Горбачевани – къад йисалай вири россиявияр хсуси кIвалерал таьминарун – авунай. Чибуру гафарал халкь тухариз крар авач, я хиве кьунрихъ – сергьятар. Китайди гьахьлу политикани тухузва, акун алай агалкьунрал халкьдиз регьятвилерни тешкилзава. Китай са 25-30 йис идалай вилик экономикадин рекьяй лап гуьгъуьна авай, кесиб уьлкве тир. Къе дуьньяда ам кьвед лагьай дережадин уьлкве я. Фикир це! Китайдин экономикадин «заланвал» 23 триллион доллардиз барабар я. Адан валютный (къизилни квез) запас 3 триллион доллардилай алатнава. ГекъигайтIа Россиядин валютный резервияр анжах гила 483 миллиард доллардив агакьзава. Мад квяй вилик ква Китай? И уьлкве гьулдан цIурурнай, къванцин цIивин хкудунай, автомобилар, компьютерар, электроника ва хейлин маса шейэр акъудунай сад лагьай чкадал ала.

Илим вилик тухунай, цIийивилерин патентар къачунай абурув садни агакьзавач, алимриз, ахтармишунриз, абуруз рехъ ачухуниз пул гьайиф къвезвач. Эцигунрин кардани абурухъ дуьнья тажубардай агалкьунар хьанва. Алай йисуз уьлкведин меркезда – Пекинда дуьньяда виридалай еке аэропорт «Пекин-Дасин» ачухун гуьзетзава. Адахъ самолетрин патав фин патал 80 рехъ-ракIар жеда, йиса 72 миллион пассажир кьабулда. Россиядин виридалай чIехи аэропорт «Шереметьеводи» алатай йисуз 45 миллион пассажир кьабулнава. Имни тIимил туш, амма Китайдив гекъиг жедач.

Чешне чи патав гва, амма адакай менфят къачуз аквазвач. Я абуру Россияди хьиз, приватизация лугьуз, США-дин руководстводик квез Чубайс хьтин лутуйри кьиле тухвай уьлкве тарашунризни рехъ ганач. Коммунистрин партиядин роль мадни винизна, производстводин вири хилера государстводин иштираквал ва гуьзчивал квадар тавуна, экономика вилик тухвана. Амма Россиядин властда авай либералри гьа виликдай башламишай политика давамарзава, къенин юкъуз экономикада кьилин меслятчи, Президентдизни квез рекьер къалурзавай А.Кудрина манидин припев хьиз, тикраризава: производство вири хсусиятдив гице, государство къерех хьухь, адан патай са гуьзчивални герек авач. Приватизация давамарна кIанда. Ихьтин меслятрал кIвалахзавай Гьукуматдиз нафтни газ маса гунал машгъул хьунилай гъейри, мад са карни амукьзавач.

Минфиндин кьил А.Силуанован теклифдалди пенсийрин яшар хкажна, налогар, амай вири жуьредин платежар гьар йисуз хкажиз уьлкведин агъалийрин гьисабдай бюджет ацIурзава. Россиядин гьакъикъатда са аламат мадни ава. Европдин ва хейлин маса уьлквейра налогрихъ «прогрессивный» шкала ава, яни къазанжи пара ятIа, налогни пара къачузва. Доход гъвечIи хейлин къатар налогдикай азадзава. Германияда 49 агъзурдилай тIимил пул къвезвайдалай налог къачузвач, Австрияда – 67 агъзурдилай агъуз къазанжидилай, Китайда 39 агъзурдилай агъуз мажибдилай налог гузвач. Россияда 10 агъзур манат мажиб авай муаллимдивайни 10 миллиард доллар авай олигархдивай 13 процент налог къачузва. Девлетлуйривай налог пара къачунал чи уьлкведин Гьукумат сакIани рази туш. Пул авач лугьуз къекъвезва. Гаф атай чкадал лугьун. Россиядивай валютадихъ газ къачузвай Германияда вири чкаяр 100 % газламишнава. Газ маса гузвай Россияда анжах 70 % халкь тIебии газдал таьмин я.

ЦБ-дин кьил Э.Набиуллинади уьлкведин пулдин вири резервияр, долларра туна, абуру США-дин экономикадиз кIвалахзава. Гьа ихьтин шартIара Россиядин экономикадал абур къведани? Власть къачур гьа сифтедилай уьлкве доллардилай аслувиле туна, къе Россия международный платежный системада США-дин таьсирдик акатна и рекьяй аслу туширвал амачир чкадал атанва. И кар кьатIанвай чи уьлкведин Президентди доллардин зонадай экъечIун патал теклифар гузва, рекьер жагъурзава. Амма кар алай чкадал аламукьзава, вучиз лагьайтIа я Гьукуматдиз, я вири девлетар, чпин эменни доллар хуьзвай чиновникриз, цIийи капиталистриз-олигархриз и кар кIанзавач – абур вири доллар миллиардерар я.

Доллардални, нафтIадални газдал бинеламиш хьанвай экономикадал са вахтундани абур къведач. Адаз манийвал гузвай мад са метастаза (азар) къалуриз жеда – коррупция; гьакIандини ваъ, государстводин дережадин коррупция. Сергьят авачир чуьнуьхарни тарашунар хьанва чина. Миллиардерар йисандавай-йисуз пара жез уьлкведай катзава. Офшорарни Западдин ва США-дин банкар Россиядай чуьнуьхнавай пуларив ацIанва. Са Британияда 2 агъзур касдив агакьна чуьнуьхарна пуларни гваз инай катнавай олигархар, чиновникар, бизнесменар, уьлкве маса гана, жазадикай катнавайбур, сепаратистар, уголовникар, рецидивистар ва масабур яшамиш жезва.

Чебни гьуьрметда ава, Британский Коронадин лувак (опекадик) квез уьзуьагъдаказ уьмуьр тухузва. Угъриярь, катнавайбур, жазадикай чуьнуьх жезвайбур международный праводин бинедаллаз гьинай катнаватIа, гьаниз вахкун лазим я. Амма Россиядив вахгузвач, иллаки Англияди. Чи угъриярни хаинар Западдиз истеклу я. Россиядин Генпрокуратуради Московский областдай катнавай виликан финансрин министр къахчун патал 8 йисуз еке алахъунарна, гена хъсан хьана къахчуз алакьна. Им лап тIимил дуьшуьшрикай сад я. Гьа инани чи шаркь патан къуншидихъ Китайдихъ чешне къачуз жедай тежриба ава. Сир туш, чуьнуьхар вири уьлквейра ава, женгни адахъ галаз виринра тухузва, амма нетижаяр гьар жуьрединбур жезва. Чуьнуьхар закон хъуьтуьлди хьайила, ада хъсандиз кIвалах тавурла гзаф жеда.

Россиядин халкьдин патай еке запрос (истемишун-тIалабун) аватIани, яна кьиникьиз талукь яз чи уьлкведа са мус ятIани (СССР чкIайла) РагъакIидай патан буйругъдал кьабулай мораторий (къадагъа) муьтIуьгъвилелди кьиле тухузва, ам дегишиз кIанзавач. Европадиз бегенмиш жедач. Амма США-ди, Китайди, хейлин маса уьлквейри Европадин либерально-популистский гуманизм гьич саймишни ийизвач. Лап залан, инсафсуз тахсиркарвилер авурбурни чи уьлкведа, халкьдин гьисабдай тIуьн гуз уьмуьрлух дустагъра хуьзва. Китайда государственный коррупциядихъ галаз классовый женгинин дережада аваз дяве тухузва. Эхиримжи йисара ина лап чIехи дережадин са шумуд чиновник, губернатор янава. Чуьнуьхарна катнавайбур гьина хьайитIани абуру жагъурзава, жазаламишзава. 2014-йисалай инихъ ватанда чуьнуьхарна катнавай саки 5 агъзур коррупционер 120 уьлкведай Китайдиз хканва, 1,5 миллиард доллар государстводи къахчунва.

Абурулай гьикI алакьзава ва Россиядивай вучиз жезвач? Авайвал лугьун, русофобия политикада аваз гзафбуру Россиядиз куьмекзавач. Китайдихъ зурба экономика хьанва. Вичин угъриярь хуьзвай уьлквейриз талукь яз адахъ экономикадин рекьяй таьсирдай мумкинвилер ава, са куьнизни килиг тавуна абур ишлемишзава. И карда адаз садахъайни къурху авач. Мягькем экономика авай уьлквейризни ада жаваб гузва – абурун агъалияр кьуна дустагъламишзава, себеб гьамиша жагъуриз жезвайди я. Гьавиляй Китайди экстрадиция тIалабайла, саки садавайни ваъ лугьуз жезвач. КичIе туширвал къалурун хъсан алат я. Гьа имни ишлемиш авуниз лайихлу чешне я.

ПАК ГЬАДИС

Аннаса (Аллагь-Таала вичелай рази хьурай) хабар гайивал, вири крариз къудрат авай (Всемогущий) Аллагьди лагьана: «Эй Адаман хва, квевай хьанвай чIуру крарилай, астагъфир авурла, За гъил къачуда. Эй Адаман хва, эгер куь гунагьар дуьньядин цаварал алай циферив агакьдай кьванбур хьайитIани, За абурулай гъил къачуда. Эй Адаман хва, вуна Захъ ви чин элкьуьра, Зи садвал тестикьара, ви гунагьрин кьадар дуьньядал алай кьван чилерин кьадарда аваз хьайитIани, За гъил къачуда».

ДАГЪУСТАНДИН БЮДЖЕТДИЗ ПУЛАР АТУН АРТУХ ХЬАНВА

Алина ШЕРИФАЛИЕВА

Дагъустан Республикадин бюджетдиз налограй пул атун артух хьанва. Идакай налогрин идарайри вахт-вахтунда хабар гузва. Алай йисан сифте паюна РД-дин налогрин идарайри РФ-дин бюджетдиз 30,3 миллиард манат пул желбна. Им алатай йисан талукь тир девирдив гекъигайла, 2,5 миллиард манатдин пара я. Идалайни гъейри, бюджетдинбур тушир фондариз 11,3 миллиард манат пул атана.

Чи регионди сад тир бюджетдив 15 миллиард манат, республикадин бюджетдив 10,6 миллиард манат, шегьеррин округрин, муниципальный районрин бюджетрив 4,4 миллиард манат пул агакьна.

ЧТО ДОЛЖЕН ЗНАТЬ АБОНЕНТ О ПЕРЕДАЧЕ ДАННЫХ ПРИБОРА УЧЕТА ГАЗА

Уважаемые абоненты!
ООО «Газпром Межрегионгаз Махачкала» напоминает:

При наличии прибора учета газа абонент обязан ежемесячно сообщать поставщику газа сведения о показаниях счетчика (п. 21 правил поставки газа № 549 от 21.07.2008 г.).

Также, п.3.4.4. «Договора о поставке газа для обеспечения коммунально-бытовых нужд граждан» гласит, что абонент обязан ежемесячно, до 25 числа текущего месяца, сообщать поставщику сведения о показаниях прибора учета газа в квитанции по оплате за потребленный газ или другим доступным способом.

В случае не предоставления абонентом в установленный срок показаний прибора учета газа, объем потребленного газа за прошедший расчетный период и до расчетного периода, в котором абонент возобновил предоставление указанных сведений, но не более 3 месяцев подряд, определяется исходя из объема среднемесячного потребления газа абонентом. По истечении указанного трехмесячного периода, в котором абонент возобновил предоставление указанных сведений, определяется в соответствии с нормативами потребления газа (п.31 Правил поставки газа № 549 от 21.07.2008 г.).

Для возобновления расчетов по показаниям прибора учета газа, абоненту необходимо обратиться в заявительном порядке в адрес ООО «Газпром Межрегионгаз Махачкала» для вызова представителя поставщика газа для снятия контрольных показаний и проверки газового счетчика.

Рекомендуем:

- передавать показания прибора учета газа в конце каждого расчетного месяца (до 25 числа);

- подключить услугу «Личный кабинет абонента» на сайте ООО «Газпром Межрегионгаз Махачкала» (www.mkala-mrq.ru) или скачав приложение «Мой газ».

С помощью услуги «Личный кабинет абонента» вы сможете:

- оплатить потребленный газ;

- передать показания прибора учета газа (при условии соответствия прибора учета газа требованиям законодательства);

- посмотреть баланс и детализацию лицевого счета.

ЗАРАЖЕННЫЕ АЗЕРБАЙДЖАНСКИЕ ТОМАТЫ, ИРАНСКИЙ ПЕРЕЦ НЕ ПУСТИЛИ В РОССИЮ

На дагестанском участке государственной границы, на пункте пропуска «Яраг-Казмаляр», с начала июля 2019 года специалистами Управления Россельхознадзора по РД были обнаружены продукты, зараженные карантинными объектами.

Так, из Азербайджана к ввозу было запрещено 32,3 т томатов, 53,4 т черешни, 19,92 т гороха сушенного и 13,0 т клубники; из Ирана – 16,37 т свежего перца и 9,05 т салата латука; из Грузии не допустили ввоз 8,0 т нектаринов.

Наличие карантинных объектов – томатной моли, восточной плодожорки, амброзии полыннолистной и других подтвердили в Дагестанском филиале лаборатории ФГБУ «ВНИИКР». В соответствии с требованиями карантинного законодательства грузы были возвращены обратно в страны – экспортеры, виновные лица привлечены к административной ответственности.

РЕДАКЦИЯДИЗ ЧАР

АЗАРЛУЙРИН КЪУЛЛУГЪДА

Хкем АКИМ

Зи яшар 70 далай алатнава. Инсандин яшар гзаф жеридавай кефияр пис жеда, вучиз лагьайтIа жегьил макъамда авур кьван кIвалахар, чIугур азабар чандикай хкудда. Абур рикIел хтайла, Аллагьдиз шукур гъида. Эхь, чанда къуват авайла инсанди вири хъсан-пис, кьезил ва агъур кIвалахар авуна, гила ам къуватсуз хьанва ва адаз асайиш, духтурдин куьмек герек къвезва. Машинар ракьар я, абуруз са шумуд ремонт ийизва, бес инсан? Гьамни къекъерай акъатзава эхир.

Сагъсуз, яшлу хьайила инсанни духтурдин патав фин лазим я. Духтурар чи куьмекчияр я: сифте шукур хьайи Аллагь, ахпа чун сагълам хьун патал хьалкьнавай духтурар. И мукьва зунни кIвачер тIа жез, къекъвез тежез чи хирург Магьмудов Аслан духтурдин патав атана. Адахъ галаз медсестра Арухова Назлуханумани кIвалахзавай. Сагърай, хъсан килигна абур заз. ТIал кьезил хьана. «ПIапIрус гадарна кIанда, чан халу, ахпа регьят жеда ви кIвачериз», – лагьана абуру. Гьабуру лагьайвал за авуна, регьятни хьана. Югъ-йиф талгьана азарлуйриз чпелай алакьдай куьмекар ийизвай абур сагърай. Заз абуруз чугъсагъул лугьуз кIанзава, куьн Аллагьди хуьрай, чан балаяр!

КIЕЛНА АМАЛ АЯ

ГЬАР ЮГЪ ПАТАЛ 9 ВЕСИ

Таржума авурди – М.НАРИМАНОВ

1. **Масадбурухъ галаз икьрарда жемир.**
ЧIал сад ийимир ва, акьалтIай чакъалди хьиз, фитнейра иштиракмир.
2. **Масадбурукай рахамир.**
Чарадан пис кьилихрикай лугьумир. Гьар са инсандин гьакъиндай я хъсан рахух, я тушни пис са гафни лугьумир.
3. **Пишкеш кIан жемир.**
КичIерар кутуна масадавай шей къакъудмир. РикIел хуьх, Аллагьди хъсан гьерекатар хьиз, чIурубурни къейдзава.
4. **Регьберрин гуьгъуьна гьатмир.**
Суьруьда авай акьулсуз хипез ухшамиш жемир. Гьамиша ва виринра жуван чин квадармир.
5. **Гьар са югъ вун патал пакди хьурай.**
Уьмуьр анжах алатай ва гележегдин девиррин арада авай сергьят я. Алатай девир я дегишиз, я элкъуьрна хкиз жедач. Гележег ви ваъ, кьадар-кьисметдин гъиле ава. Эгер вахъ гележег аватIа, ам гьада тайинарда.
6. **Жуван аялриз гьуьрмет ая.**
Абур жува ваъ, Аллагьди яратмишнавайбур яз акун важиблу я. Аялар ваз шадвал, тербияламишун ва имтигьан патал ганва.
7. **Жуван кардал машгъул хьухь.**
Эгер фу къачудай такьатар аватIа, булкадихъ ялмир. Сеняткарвал угъривилел эвездач.
8. **Жуван диде-бубадиз ва абурун кьуьзуьвилиз гьуьрмет ая.**
РикIел хуьх: кьуьзуьвал пишкеш туш, им имтигьан я. Ам агъа дуьньядиз хъфидалди гунагьрикай михьдай чка я. Адан вилик вири барабар я.
9. **Вахт гьавайда серф ийимир.**
Уьмуьр Аллагьди ганвай пишкеш я ва ам гьавайда ракъурун жуван вилик тахсиркарвал ва Аллагьдин вилик гунагькарвал я.

КВЕЗ ЧИДАНИ?

ШЕГЬЕРРИКАЙ ИТИЖЛУ ДЕЛИЛАР

- Дуьньядин вири уьлкверикай миллиондилай артух инсанар яшамиш жезвай шегьерар гзафни-гзаф Китайда ава. Ина ахьтин шегьеррин кьадар 60 далай алатнава. Кьвед лагьай чкадал Индия ала – ана 54 шегьерда миллиондилай гзаф агьалияр яшамиш жезва.
- Дуьньяда лап еке шегьер Китайдин Чунцин я.
- Европада виридалайни чIехи шегьер Москва я.
- Гзаф ламу шегьер Колумбиядин Буэнавентура я. Ина виридалайни гзаф къвалар къвазва.
- Гзаф чешмейри тестикьарзавайвал, кьацIай, пис гьава авай шегьер Китайдин Линьфэнь я.
- Дуьньяда виридалайни гъвечIи шегьер Хорватиядин Хум я. 2017-йисуз ана 27 агьали яшамиш жезвай.
- Дуьньядин уьлквейрин меркезрин арада михьи гьава Гималайрин сергьятра экIя хьанвай Бутан уьлкведин меркез Тхимпхуда ава.
- Арабрин Абу-Даби шегьер дуьньяда иллаки хатасузди яз гьисабзава.
- Меркезрикай гзаф къайи гьава Улан-Баторда жеда.
- Дунай вацIун эрчIи пата авай Буда ва чапла пата Пешт шегьерар сад хьуникди 1873-йисуз Венгриядин меркез Будапешт арадал атана.
- Дуьньяда виридалайни гзаф инсанар авай шегьер Китайдин Шанхай я. Ана 23 миллиондилай артух агьалияр яшамиш жезва.
- Европада гзаф муькъвер Германиядин Гамбург шегьерда ава. Ина абурун кьадар 2400 дав агакьнава.
- Дуьньяда виридалайни дерин метрополитен Санкт-Петербург шегьерда ава.

ПОЭЗИЯДИН ДАФТАРДАЙ

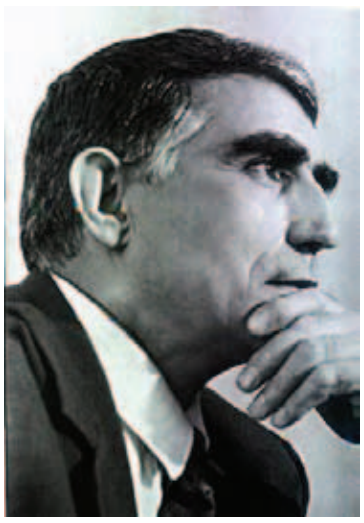

ШАРВИЛИДИН ТЕГЬЕР Я

(Алирза Саидоваз)

Шарвилидин весидай,
Мегьераман несилдай
Вун чаз атай са бахт я,
Ахлакь чIехи са тахт я.

Ваз къаст гана Гъуцари
Деринриз фир йисарин.
Гафунин тур хуьцуьна,
Хьана халкьдин дердина.

Руьгьди бигер атIана,
Лезги буржи кьатIана:
Хайи халкьар сад хъувун,
Са хизан хьиз кIватI хъувун.

Ватандив дерт рахана,
Гьарайдиз вун атана:
Гаф туькIуьрна гьулдандин,
КьатIна занжур зиндандин.

…Ксанвачир душманар,
Агална ваз майданар. –
Гъавурда ви акьуна,
Кьегьал тирди акуна.

Къурмишна ваз желеяр,
ТуькIуьр ийиз гьиллеяр.
Хаинарни жагъурна,
Жасусарни ракъурна…

Ви алакьнар себеб яз,
Вакай хьана рикIин цаз.
Чиликай кан гатIана,
Дерин фур ваз атIана.

Икрам ийиз фенач вун,
Багьрийрини хвенач вун.
Тахсирлубур гзаф я,
Заманадин хилаф я.

Рей ганач на хаинриз,
Ви къаст авай деринра.
Терг жеда вал пехилбур,
Вахт-чархуни гана кIур.

ЦIай авай ви уьмуьрда,
Гел атIудай девирдал.
Гьа цIайни чав гумазма,
Чи рикIера амазма…

Лезги чилин бегьер я,
Шарвилидин тегьер я.
Ви руьгь, къуват гва чав,
Атанва ам герек чIав.

Мурсал АЛПАН

СТIАЛ СУЛЕЙМАНАЗ

Эй, Сулейман, къамат дерин,
Ширбетдилай чIалар ширин,
Къагьриман хва лезги чилин,
Вав ийидай сир кесибри.

Арифдар кас, гьакIни сарраф,
Рахадайла чIалариз саф,
Дуьнья кIани, рикIе инсаф,
Халис даях тир кесибрин.

Къадир чидай халкьариз ви,
Гьикьван эхнай гьекьни иви,
РикIин кьатIуз майил жизви,
Вегьиз тунач кIир кесибриз.

Девирра вун хьанай ялгъуз,
Ви тIвар вине, жедач агъуз,
Къайгъу чIугваз йифиз, йикъуз,
На кутунай хир кесибриз.

Алакьнариз тир вун кьегьал,
Жерягь Лукьман тирдаз бейгьал,
Инкар ийиз гьилле, жигьал,
Тахьана тач чир кесибриз…
Ваз лугьудай «буба», «стха»,
Къайгъу чIугвар багьри арха,
Ширин мецев вавди рахаз,
Багьа тир ви хуьр кесибриз.

Ви таран я зунни са хел,
Вилив хуьзвай Ватандин гел.
Синемишиз уьмуьрдин кьел,
Цив ацIуриз вир кесибрин…

ВАТАНДИЗ ХТАЙЛА

ХупI ширин затI тушни Ватан,
Шербет хьиз я заз дад адан.
Женнетдихъ гуч за ам патан,
ХупI ширин затI тушни Ватан.

Дуьньядавай девлетрилай,
Пачагьринни гьуьрметрилай
Багьа я югъ заз ам галай,
Дуьньядавай девлетрилай.

Чан хкида руьгьдал цIийиз,
Ашкъи къведа кеспи ийиз,
Герек жедач чирагъ йифиз,
Чан хкида руьгьдал цIийиз.

Агалкьунрин кьилин бине,
Несилрин тIвар кьунвай вине,
Мягькем ийин зани куьне,
Агалкьунрин кьилин бине.

САМУРДИН ТАМ

Вич Къавкъаздин гевгьеррикай гевгьер яз,
Самурдин там авайди вуч тегьер я.

СтIалдилай чир жедайвал ицин тIям,
Аквазва чаз Лезгистанда авай «дем».

Мисал ава чаз несилри ракъурай:
«Уртах фу, вун хвахуна гьич тахьурай…»

«Чи гьил, чи сив» тахьанамаз, лезгияр,
Чи халкьдин гьич туькIуьрди туш дердияр.

Гьар са лезги мукъаят хьухь накьварал,
Гьат тавурай фендигаррин ракьара.

Азадвилихъ Ярагъиди эвернай,
Гьахьтин руьгьди акъудда чун кIеверай.

Гьар са лезги Шарвили я, Давуд я,
Халкь чешме я, гележегдин умуд я.

ЖУВА ЖУВАЗ

Эй Алпан, вун тир кьван гъафил,
Алдатмишна шумуд са гъил,
ТIебят пис я, бейни сефил…
Завди гил вуч къал ава вин?

Авамвилихъ авач кьадар,
Тежрибасуз чиг савдагар,
Мал тухвайла ахгализ вар…
Завди гил вуч къал ава вин?

Мягькем кьунач жуван хийир,
Какадарна ийир-тийир,
Къене хвенач чинебан сир,
Завди гил вуч къал ава вин?

Вунни хьана, гуя Эмин,
Юкьва гьатна тараш демин,
Зарият на кьуна замин,
Завди гил вуч къал ава вин?

Эхи авун тирни къанун,
Пехъери хьиз чухвана вун,
Верчеризни «киш» кьван талун…
Завди гил вуч къал ава вин?

Дуьнья-жаллатI, чидачни ваз,
КIур гудайди гайи фуаз,
Амукьнани пIузар жакьваз?!
Завди гил вуч къал ава вин?

Къенин йикъаз вегь тIун на вил,
Дагъустандин гижи я кьил,
Эциг адан пелел са гъил…
Завди гил вуч къал ава вин?

Мурсал Алпан, эхи ая,
Чирна кIандай рехъни къая,
За ваз гайи несят тIая,
Завди гил вуч къал ава вин?

ШУКУР

Яшайиш чаз гайи Агъа,
Яратмишна вири гьада,
Кьилиз тухуз ферзни ада,
Шукур гъида Худадиз за.

Вич алемрин иеси тир,
Вичив гвай дуьньядин сир,
Терг ийидай, гьакIни туькIуьр,
Шукур гъида Худадиз за.

Уьмуьр гуьзел, ачух рекьер,
Гьерекатда лайих тегьер,
Алахъунриз гудай бегьер,
Шукур гъида Худадиз за.

Дуьзгуьн тухуз жува сифте,
Михьи ният аваз рикIе,
Камни вегьиз гьахълу рекье,
Шукур гъида Худадиз за.

Багьаз кьада гьар са инсан,
Хатур хуьда за гьар садан,
Гьашаратни я заз масан,
Шукур гъида Худадиз за.

Ватан ква азабдик къе,
Ви дерди зи ама хиве,
Зи арха я, гьамни куьлге,
Шукур гъида Худадиз за.

Мурсал Алпан буржи чIехи,
Яшар гьикьван, кьил я рехи,
Кьисмет-кьадар ийиз эхи,
Шукур гъида Худадиз за.

2003-йисуз 1-нумрадин АСОШ куьтягьайвилин гьакъиндай **Баширов Гьажемет Фиридиновичаз** ганвай Б 0322663-нумрадин аттестат квахьнава. **Адал АМАЛ АЛАМАЧ.**

«Ахцегь район» МР-дин администрациядин къуллугъчийри партиядин ва зегьметдин ветеран
АБАКАРОВА БИКЕ
кечмиш хьуниз килигна, адан хизандиз ва мукьва-кьилийриз, дериндай хажалат чIугуналди, башсагълугъвал гузва. Рагьмет хьурай вичиз!

Райондин «ЦIийи дуьнья» газетдин редакциядин къуллугъчийри партиядин ва зегьметдин ветеран
АБАКАРОВА БИКЕ
кечмиш хьуниз килигна, адан хизандиз ва мукьва-кьилийриз, дериндай хажалат чIугуналди, башсагълугъвал гузва. Рагьмет хьурай вичиз!

ЦIийи дуьнья
(Новый мир)
Учредитель:
Администрация Ахтынского района Республики Дагестан
Главный редактор Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
368730, РД, Ахтынский район, с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49
Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312
Газета «Новый мир» сверстана и отпечатана в ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент, ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00.
Подписано в печать 14:00
Газета выходит 52 раза в год.

Тираж 1500 экз. Заказ №____